

TURİZMDE YENİ DÖNEMİN ŞİFRELERİ

Dr. Cengiz AYDIN¹

Dünya beklenmedik bir küresel sağlık, sosyal ve ekonomik acil durum ile karşı karşıyadır. Stratejik sektörlerden biri olarak kabul edilen turizm tarihinin en zor dönemlerini yaşamaktadır. Krizin hızlı yayılma özelliği ve benzersiz oluşu düşünüldüğünde Kovid-19 salgınının uluslararası turizme etkisini ölçebilmek oldukça zordur. Krizden en çok etkilenen sektör olarak turizmde birçok ülkede uçaklar yerde, oteller kapanmış ve seyahat kısıtlamaları uygulanmış durumdadır. Hükümetler halk sağlığını ön planda tutarak tam yada kısmi seyahat kısıtlamaları getirmek durumunda kalmışlardır. Mevcut durumda turizmin ertelenmesi ve talep yönlü iyileşmenin zaman alacak olması sektörün kazanımlarının tehlikeye girmesine, milyonlarca iş kaybına ve turizmin sürdürülebilir büyümesinde geriye gitmesine sebep olacaktır. Bütün ülkeler turizm sektörünün bu krizden en az zararlar çıkması ve sektörün ayakta kalması için bir dizi destek ve teşvik paketleri açıklamış ve uygulamaya koymuştur. Böylece turizm sektörünün bugüne kadar elde etmiş olduğu kazanımlar korunarak sektörün ayakta kalması sağlanabilecektir.

Krizin etkilerinin azaltılması için kapsamlı bir değerlendirme ve planlama çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Mevcut krizle birlikte seyahat alışkanlıklarının değiştiği; hijyen ve turist sağlığının ön plana çıktığını belirtmek gerekmektedir. Bu dönemde sosyal mesafenin korunacağı ve insana temasın en aza indirgeneceği bir turizm yapısının planlanmasına dönük çalışmalar yapılmaktadır. Dünya çapında yeni döneme ilişkin bir takım standardizasyon çalışmaları mevcuttur. Yapılan çalışmalarda konaklama tesisine girişlerinde ateş ölçümü ve maske kontrolünün yapılması, seyahat öncesi sağlık raporu istenmesi ve ülke girişlerinde kontrol edilmesi, sosyal mesafeye uygun konaklama ve ikram hizmetlerinin sunulması gibi konular üzerinde durulmaktadır. Tedbir mahiyetindeki bu uygulamalarla hem virüsün yayılması önlenecek hem de sektörün ayakta kalmasını sağlayacaktır. Elbette ortaya konulacak bu sertifikasyonlar turizm sektörü açısından yeni maliyetler oluşturacağı için fiyatlarda önemli artışlara sebep olacağı açıktır. Sertifikasyon konusunda tartışılan konaklama tesislerinin doluluk oranında kısıtlamalar getirilmesi, konaklama yapılan odaların çıkış yapıldıktan sonra belli bir süre boş bırakılması, ilk etapta toplu ve açık büfe yemek imkânının sunmadaki yeni yaklaşımlar, hijyeni sağlamaya yönelik ek maliyetler, konukların sağlıklarını kontrol altına almaya yönelik ek sağlık tedbirleri gibi hususlar tüketiciye yansımaları muhtemel maliyet unsurları olarak

¹ Genel Müdür Yardımcısı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Blog Yazısı, Mayıs 2020

değerlendirilmek mümkündür. Bununla birlikte getirilecek seçmeli-zorunlu sertifikanın, fiyat-fayda analizi yapılarak ve düşük talebin olacağı öngörüsüyle; bazı işletmelerin operasyon yürütmemeyi tercih etmesine sebep olabilecektir. Ülkemizde de Kültür ve Turizm Bakanlığınca turizmin üç temel ayağı olan ulaşım, konaklama ve turistlere dönük hijyen ve sağlık unsurlarını içeren bir sertifikasyon sistemi üzerinde çalışmalar yürütülmektedir. Yakın dönemde Sağlıklı Turizm Sertifikasyonu olarak yürürlüğe girecektir.

Salgının kontrol altına alınmaya başlanmasıyla birlikte ülkemiz de dahil olmak üzere birçok ülke her alandaki kısıtlamaları gevşetmeye başlamıştır. Kısıtlamaların azaltılması öncelikle yurt içi ile sınırlı ve turizmde iç pazarın canlandırılması yönelik olmakta, ikinci aşamada dış turizmi canlandırmayı hedeflemektedir. Bu geçiş döneminde turizm sektörünün kontrollü bir turist kabul ile bir takım önlemleri alması ve bu çerçevede pazarlama ve tanıtım faaliyetlerinde hijyen unsurlarının ve sağlık turizmine ilişkin öğelerin vurgulanması gerekmektedir. Bu açıdan destinasyonların, turist kabulüne hazır ve güvenli olduklarına yönelik bir tanıtım ve pazarlama kampanyası yapmaları gerekmektedir. Bu kampanyada destinasyonların salgın açısından güvenli olduğuna ilişkin bilgilerin verilmesiyle birlikte sağlık sisteminin güçlü yönleri de vurgulanmalıdır. Ülkemiz salgını kontrol altına almada gösterdiği başarı ve güçlü sağlık sektörüyle dünyada güvenli bir destinasyon olarak algılanmaktadır. Bu açıdan süreç iyi yönetilirse ülkemiz bu yıl ciddi bir çekim merkezi haline gelebilecektir Fransa, İspanya ve İtalya gibi turizmde rakip ülkelerin hala riskli ülkeler olarak algılanmaları ülkemiz açısından önemli bir avantaj sunmaktadır. Bu açıdan tanıtım stratejilerinin de yeni duruma göre analiz edilip düzenlenmesi, global bir kampanyadan ziyade ilk etapta ülke ve bölge bazında salgının kontrol altına alındığı ülkelere başlanması ve kontrollü bir tanıtım kampanyasının yapılması gerekmektedir. Birçok destinasyonun Turizm otoriteleri ve seyahat sektörü yoğun bir tanıtım kampanyası için hazırlık yapmakta bu açıdan bölgesel rekabet çok daha çetin olacaktır. Bu dönemde kontrol altına alınan virüsün tekrar ortaya çıkması ve yayılmasını engelleyici bütün tedbirlerin alınması gerekmektedir. Zira salgının kontrol altına alındığı bir dönemde oluşabilecek yeni bir salgının turist akışının geri döndürülemez düzeye getirme riski taşıdığını göz önünde bulundurmak gerekmektedir. Bu açıdan stratejik bir sektör olması ve ekonomiye katkısı dolayısıyla hızlı turist kabulü planlanırken bir anda salgının olabileceği göz önünde bulundurulmalı ve geçiş aşamasında tedbirler üst düzeyde olmalıdır. Turistlerin seyahat

planlamalarından, hava alanında karşılanma ve otele konaklamalarına kadar olan sürecin sosyal mesafe ve hijyen unsurları göz önünde bulundurularak iyi yönetilmesi gerekmektedir.

Kriz sonrası turizm pazarlarının, ürünlerin ve hizmeti çeşitlendirilmesi üzerinde yeni ve kapsamlı çalışmalar yapılması gerekmektedir. Seyahat alışkanlıklarında yaşanan değişimleri ele almak, kriz sonrası turistlerin tercihlerinde olabilecek değişiklikleri anlamak kritik önem taşımaktadır. Bu çerçevede yeni turizm ürünleri geliştirmek gerekecektir. Krizin iyi yönetilmesi için veri ve bilgiye dayalı stratejilerin geliştirilmesi gereklidir. Krizin kısa, orta ve uzun vadede turizme olası etkilerinin verilere dayalı olarak analiz edilmesi büyük önem taşımaktadır. Turizmin tüm boyutlarıyla ulusal ve uluslararası düzeyde yaşayacağı değişimi gözlemleyebilmek için turizm sektörünün bütün paydaşlarıyla arasında sürekli bir bilgi ve deneyim akışını sağlayacak bir yapının oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Yerel düzeyde turizmin etkili ve sürdürülebilir bir şekilde olabilmesi için destinasyon yönetim modelinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi gereklidir.

Turizm yapısının yeniden şekillendirilecek salgın sonrası dünyada, turistlerin tercih ve alışkanlıklarında değişiklikler olacaktır. Sağlık koşulları, ulaşım, otellerin ve diğer turizm tesislerinin hijyen standartları en öncelikli hale gelecektir. Turistlerin daha yakın destinasyonları tercih edeceği, sağlıklı yaşam temalı gezilerin yeni bir trend haline geleceği öngörülmektedir. Pandemi sonrası öncelikle yurt içi seyahatlerin, daha sonra yurt dışı seyahatler planlanacağı değerlendirilmektedir. Doğa turizmi ve dış mekânların tercih edileceği ve kriz dolayısıyla oluşan finansal kısıtlamalar, tatil izin gün sayısının düşecek olması kısa mesafeli seyahatlerin tercih edilmesine sebep olacaktır. Uzun süre evde kaldığı için çoğu ziyaretçi sağlık ve doğaya daha çok önem verecektir. Salgın sonrası turistler daha düşük risk taşıyan destinasyonları tercih edecektir. Dünya genelinde oluşan ekonomik daralma seyahatin daha lüks hale gelmesine sebep olabilecektir. Seyahatler daha pahalı olacaktır. Ucuz seyahat imkânları belli bir sürede olsa artık geçmişte kalacaktır.

Salgın sonrası uçak ve otele fiyatlarının artması kaçınılmazdır. Kısıtlamalar kademeli kaldırıldığında oluşan ek maliyetler sebebiyle fiyatlarda ciddi artışlar beklemek mümkündür. Virüsün yayılma riskini azaltmak için alınan tedbirler fiyatların artmasına ve dolayısıyla tatilin tekrar lüks haline gelmesine sebep olabilecektir. Her ne kadar ulaşım sektöründe boş koltuk uygulamasının uygulama eğilimi olmasa da, virüsün yayılma riskini aza indirmek için uygulanmak zorunda kalınacaktır. Buda fiyatlara yansıtacaktır. Bu açıdan turistler aynı hizmet

için daha fazla para ödemek zorunda kalacaklardır. Bütün bu hususlar seyahat eden turist sayısını azalmasına sebep olacaktır. Bununla birlikte Turizm ekonomisinin ötesinde, salgının küresel bir ekonomik krizi tetikleyebileceği ve ekonomik durgunluğu sebep olacak düzeyde olması uluslararası turizm hareketliliğinde önemli düşüşlere sebep olacaktır.

Sonuç olarak yeni durum ve dönem turizm sektöründe artık hiçbir şeyin eskisi gibi olmayacağını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte krizin, aynı zamanda turizm sektörünün daha güçlü ve sürdürülebilir bir şekilde yeniden dizayn edilmesi için önemli bir fırsat taşıdığını da belirtmek gerekmektedir.